

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Homiliarium Pauli Diaconi - Cod. Aug. perg. 29

Paulus <Diaconus>

[S.l.], [3. Drittel des 9. Jh.]

Ebdomada I ante natale Domini: beatus Maximus episcopus: sermo

[urn:nbn:de:bsz:31-20440](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-20440)

16^v Ipsa ergo terrena actio uos uestra
conueniat. & si addm tenditis curate
ne ad eum soli ueniat. Hinc & eni
scriptum est. Qui audit dicat ueni.
Ut qui iam in corde uocem superni
amoris acceperit. foras & iam proxi
mis uocem & hortationis reddat.
Et for tasse panem ut indigenti ele
mosinam porrigat non habet. sed
maius est. quod tribuere ualeat.
qui linguam habet. Plus est eni
uerbi pabulo uicturam in perp&uu
mentem reficere. quam uentrem
mortuæ carnis terreno pane sati
are. Nolite ergo frs. proximis
uestris elemosinam uerbi subtrahere.
Mecum uos ammonco. ab otioso ser
mone parcamus. inutiliter loqui
declinemus. Iniquitum reniti
lingue preualemus. Inuentum uerba
non diffluant. cum iudex dicat.
Omne uerbum otiosum quod locuti
fuerint homines. reddent deo ra
tionem in die iudicii. Otiosum
quippe uerbum est. quod aut utili
tate rectitudinis. aut ratione iuste
necessitatis caret. Otiosa ergo
colloquia ad aedificationis studium
uestite. Quam celerrime huius
uitae tempora fugiant. Consi
derate. quam districtus iudex ueniat.
ad tendite. Hunc ante oculos
uestri cordis ponite. hunc proximo
rum uestrorum mentib. intamate.

Ut in quantum uires sup&unt. si
adnuntiare eum nonne glegitis. uo
cari ab eo angeli cum iohanne uale
atis amen.

W DOMADA I ANTE NA TALE DNI

VI SERMO BEATI MAXIMI IPI.

Superiore dominica capitulum
euangelicum differentes. par
tem quandam ex illo per strinxi
mus. super est ut sequentia de
curramus. Descripsimus enim
quid esset. quod ait dñs. In illa noc
te erunt duo in loco uno. & reliq.
Nunc ergo uideamus quod reliqua me.
Dicit enim eadem diuina sententia.
Erunt duae molentes in pistrino.
una adsum&ur. & una relinquetur.
Primum igitur considerandum est.
quomodo const& molentis officium.
Deinde quaesint duae quae molere
dicantur. Tertio quod pistrinum
sit quid&e molitionis effectus.
Nulli dubium est. quod molere alter
non constat. nisi duob. lapidib. ap
paratis. & conuenientib. ut sibi ut al
teri ex his magnitudo alterius in po
natur. & illum quidem lapidem
qui prior solo sternitur. esse pigram
& tardum. & paene ut ita dixerim
otiosum. Ac nisi superioris parti
cipatione lapidis ornaretur. for
sitan necessarius non uider&ur.
Ita duille operatur. & ia iste utilis inuenit.

Ille autem idest superior lapis tota
 uelocitate operis circum fertur . . .
Ut fallens oculos in ipsa celeritate stare
 credatur . . . **E**t putetur immobilis
 esse dum currit ; qui quanto uiolen
 tius actus fuerit . Tanto opus perfec
 tius consummatum . . . **I**ta ergo prior
 lapis stat iacet . Et paene nihil pro
 dest . . . Ille uero alter quae inferun
 tur cuncta suscipit . Quae ueniunt
 uniuersa complectitur . Et per ea
 uernulas quasdam uterque quod
 operetur acquirit . . . **Q**ui molit aut
 hoc habere uidetur officiu . Ut per
 uigili cura granorum asperitate con
 fracta . **E**x intus eorum occultis
 tisque uisceribus simluginem me
 dullamque producat . Et sordium
 leuitate discussa . In apertum pro
 fert omne quod purum est . Ex quo
 mundissimum panem conficiens .
Gratiam dñi consequitur . . . **H**osigi
 tur duos molares lapides . duo
 esse arbitror testamenta . hoc est
 legem moysi . Et euangelium dñi .
Quae ita sunt disposita ut parata .
 ut sibi testamentum utrumque
 conueniat . sicut saluator ait . . .
Non ueni legem soluere . sed ad im
 plere . Et ad inuicem molarum .
 aliud prius solo positum . aliud in
 super collocatum . hoc est legem
 primum hominibus constitutam .
 De inde ad perfectum euangelium

Quae lex uelut inferior molarum saxu . 17R
 ita erat tarda pigra & paenitus otio
 sa . ut quicquid operando acceperat .
 id omne perdidit . dicente deu
 daen propheta . . . **O**mnes declina
 uerunt simul inutiles facti sunt .
Non est qui faciat bonum non est usq;
 ad unam . . . **E**rgo nisi euangelium
 super positum fuisset . Adhuc lex
 ueluti tarda & grauis iaceret inter
 ra iudaica . et anis prouintiae co
 operiretur angustis . . . **N**isi euan
 gelium inquam datum esset . Lex
 necessaria omnino non esset . . .
Hoc autem lex operabatur sine euan
 gelio . quod uno saxo fieri potest .
Confringere poterat . non prodesse . . .
Sicut ait beatus apostolus . . . **L**ex au
 tem operatur . Gratiam uero prestat .
Stante ergo lege . euangelium datum
 est . . . **Q**uod ueteri super positam tes
 tamento utrumque condecorat . . .
Ac tanta uelocitate operis circum fer
 tur . Ut uolubilitate sui saeculum
 omne circum eat . hoc est inferna
 uisit & caelestia penetrat . terrena
 conlustrat . . . **Q**uod euangelium
 tamquam superior mola . cunctos
 credentes suscipit . **O**mnes adue
 nientes accipit . & ueluti per quasda
 cauernulas praecceptorum . ad interi
 ora transmittit . . . **U**t ibi hinc in
 de duorum testamentorum saluta
 ribus mandatis . gentilitatis asperi

17^v tate mollita producat omne quod
parum est .7. Quam similitudinem
testamentorum . ezechielem pro
ph&am arbitror perstrinxisse .
cum dicit .7. Rotam in medio rotae
esse conexam .7. Harum igitur
molarum operatione . Idest noui
ac ueteris testamenti . hoc agit
sc&ia & eccl&ia cura per uigili . ut p&cc
atorum asperitate discussa . Ex
occultis cogitationibus medullam
mundi cordis eliciat . Et caelesti
bus mandatis mandata ex inti
mis spiritalia alimenta producat .
De quibus alimentis . paulus apos
tolus ait . Lac uobis potum dedi
non escam .7. Et iterum . Persec
torum autem est solida esc&ia . qui
propter habitum sensus & exercitios
habent . & reliqua . Ac spm nrm
omni humanitate purificans . Ue
lud similitudinem d&o offerre conten
dit . sicut dauid sc&ia ait .7. Sacri
cium d&o sps contribulatio .7. Tan
ta autem uelocitate circum fert
euangelium . ut non nisi sapien
tes cursum eius intellegant .7.

quem beatus paulus . intellegens ait .
ut sermochi currat . & clarificetur
innobis .7.

vii

**ITEM UNDE SUPRA .
SERMO BEATI AUGUS
TINI EPISCOPI .**

Quisunt in illa nocte duo
inl&to . & due molentes in
num . et duo in agro . de quibus
omnibus binis singuli assumen
tur . & singuli relinquentur .7.
Tria genera hominum hic uidentur
significari . unum eorum . qui otii
& quietis eligunt . Neque nego
tius secularibus . Neque negotiis
ecclesiasticis occupati . quae illoru
quietes l&cti nomine significata est .7.
Alterum eorum qui in plebibus con
stituti . reguntur ad doctrinas .
Agentes ei quae sunt huius saeculi .
Quos & seminarum nomine signi
ficauit . quia consiliis ut dixi pen
torum regis expedit . Et molen
tes dixit . propter temporalium
negotiorum orbem atq; circuitum .
Quas tamen in uno molentes dixit .
in quantum de ipsis rebus & negotiis
suis praebent usus ecclesiae .7.
Tertiam eorum . qui operantur in eccl
siae ministerio . tanquam in agro di
de qua agricultura . apostolus loquitur .
In his ergo tribus generibus . bina
sunt . rursus genera hominum in sin
gulis . & pro robore suarum uirium
discernuntur .7. Cum enim om
nes ad ecclesiae membra pertine
re uideantur . Ad ueniente tam
temptatione tribulationis . Et
& illis qui sunt in otio . Et & illis
qui sunt in negotiis saeculi . Et & illis